

Süleyman Demirel Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Y.2005, C.10, S.2 s.133-152.

FİNANSAL RAPORLAMA VE XBRL (GENİŞLETİLEBİLİR KURUMSAL RAPORLAMA DİLİ)

FINANCIAL REPORTING AND XBRL (EXTENSIBLE BUSINESS REPORTING LANGUAGE)

Doç.Dr.Fehmi KARASİOĞLU*
Oya ERYİĞİT

ÖZET

XBRL, sınıflandırma sistemleri dahilinde verilerin etiketlenmesi ile verilere anlam kazandıran ve verilerin içeriklerini sunum biçimlerinden bağımsız kılan bir programlama dilidir. Böylece finansal rapor verilerinin toplanması, düzenlenmesi, transferi ve farklı sunum formatlarında rapor hazırlama işlemlerini basitleştirmektedir. XBRL ile finansal bilgi tedarik zinciri üyelerinin finansal rapor verilerine, daha doğru, güvenilir, şeffaf, kolay ve zamanında ulaşmalarını sağlamaktadır.

ABSTRACT

XBRL is a programming language that extract the contents from presentation format with using tags. So that, the process of collecting, preparing, transferring financial data and preparing financial reports in different presentation format, become easier. XBRL, enhance timeliness, reliability, transparency and accuracy of data that participants of the financial report supply chain use.

Finansal Raporlama, İnternet Tabanlı Finansal Raporlama, XBRL
Financial Reporting, Internet Based Financial Reporting, XBRL

GİRİŞ

Dünyadaki globalleşme eğilimleri sonucunda, finansal bilgilerin zamanında ve doğru şekilde firmalar, düzenleyiciler ve finansal bilgi kullanıcılarına ulaştırılması gerekmektedir. Ancak ülkelerin genel kabul görmüş muhasebe standartlarını uygulama farklılıkları, farklı ülkelerin finansal bilgileri arasında karşılaştırmalar yapılmasında problemlere neden olmaktadır. Bu nedenle, genel kabul görmüş muhasebe standardına göre hazırlanmış olan finansal raporların diğer ülkelere hazırlanmış raporlarla karşılaştırılabilme özelliğine sahip olması beklenir. Bu karşılaştırılabilme özelliği olmadığı durumlarda veri bütünlüğünde eksikliklere neden

* Selçuk Üniversitesi, Karaman İ.İ.B.F. Öğretim Üyesi

olmaktadır. Bu problemleri ortadan kaldıracak ve kuruluşlar arası bilgi akışının kesintisiz olmasını sağlayacak standart elektronik ticaret dili XBRL ortaya çıkmıştır. Standartlaşmış bu dilin amacı; bilginin maliyetini azaltmak, faydalarını artırmak, bilgi akışını hızlandırmak ve finansal bilgileri içerik ve yapı bakımından küresel hale getirmektir.

Avrupa Birliği Komisyonu, 28 Eylül 2003 tarihli “Gerekli Düzenlemelerin Adaptasyonu” adlı oturumunda halka arz olmuş 9000 şirketin, 1 Ocak 2005 tarihi itibarıyla Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarını kullanmaları zorunluluğunu getirmiş ve bunu resmi olarak duyurmuştur. AB üyeleri, bu uygulamanın finansal raporların şeffaflığını, karşılaştırılabilirliğini ve kalitesini artıracığını düşünmektedirler. XBRL, bu uygulamada beklenen özelliklerin artırılmasında etkili olacaktır.

Bu çalışmada, XBRL'nin özellikleri ile çıkar gruplarına sağlayacağı faydalar ele alınmakta ve mevcut internet tabanlı finansal raporlama ile XBRL kullanımı karşılaştırılmaktadır.

1. XBRL NEDİR?

XBRL ile ilgili çalışmalar; AICPA (American Institute of Certified Public Accountants - Amerika Serbest Muhasebeciler Birliği Enstitüsü), CICA (Canadian Institute of Chartered Accountants - Kanada Muhasebeciler Birliği Enstitüsü) gibi büyük muhasebe kurumları, Morgan Stanley, MS ve IBM gibi lider şirketlerden oluşan 13 ilgili kuruluş tarafından Ağustos 1999'da başlamıştır. Bu profesyonel kuruluşların rehberliğinde oluşturulan XBRL.org konsorsiyumu -yaklaşık 250 üye kuruluş ile- XBRL kullanımı ile internette raporlama yapılması için standart geliştirme çalışmalarını yürütmektedir¹.

Bu konsorsiyumun amacı; global ticari bilgi tedarik zincirinde kullanılan finansal raporların bilgi ve içeriklerinin oluşturulması, veri transferi ve analizlerinde kullanılacak; XML (Extensible Markup Language-Genişletilebilir Etiketleme Dili) tabanlı bir sistem sağlamaktır. Bu bağlamda XBRL; özellikle ticari ve finansal raporlama için tasarlanmış bir XML uygulaması olup, çeşitli ülkelerin genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri ile uyumlu, global bir temelde kullanım için tasarlanmıştır².

XBRL, finansal bilgilerin uniform ve anlaşılabilir transferini sağlayan³, finansal ifadeleri tanımlamada XML tabanlı veri etiketleri kullanan açık bir spesifikasyondur⁴.

¹ Financial Executives International, **XBRL**, http://www.fei.org/canada/position-papers/XBRL_2004.pdf

² Jeff Barbour, **XBRL: Implications for the Accounting Industry**, <http://www.uncg.edu/bae/acc/Student%20Journal/Barbour.pdf>

³ Software AG, **Software AG's Suite For XBRL**, http://www.softwareag.com/corporat/products/webservices/FS_XBRL.pdf

⁴ AICPA, **What is XBRL?**, <http://www.aicpa.org/innovation/baas/xbrl/homepage.asp>

XBRL, bir firmanın bilgiler bütünündeki, farklı bilgi parçalarını belirtmek için standart veri etiketleri kullanan programlama dilidir. XBRL ile programlanmış dokümanlardaki her bir etiket; perakende satış dünyasındaki tek bilgileri tanımlayan barkod kullanımı ile benzer yoldan, veri parçalarına tek referans vererek finansal bilgilere yapı ve hacim kazandırılmasını sağlamaktadır⁵.

XBRL yeni bir muhasebe standardı olmayıp; mevcut muhasebe standartlarına ve standartlardaki yeni değişikliklere esneklikle uygulanabilmektedir⁶. XBRL ticari raporların ve ticaret ile ilgili verilerin elektronik olarak transferi için geliştirilmiştir. Bilanço, gelir tablosu, nakit akım tablosu vb. raporların oluşturulması, transferi ve analiz edilmesi için XML tabanlı bir standart oluşturmaktır⁷. Kısaca XBRL, kendisine sağlanan bilgilerle oluşturulan finansal raporları, XML programının tüm yetenekleri kullanarak, internet üzerinden kullanıcılara sunmaktadır.

XBRL kullanımının ne ifade ettiği ve XBRL'nin ne olmadığı aşağıdaki tabloda görülmektedir:

Tablo 1: XBRL nedir, ne değildir?

XBRL Nedir?	XBRL Ne Değildir?
<p>XBRL mevcut muhasebe standartları temelinde verilerin etiketlenmesini sağlamaktadır.</p> <p>XBRL finansal verilerin hazırlanması, tekrar kullanımını, raporların hazırlanması ve analizini kolaylaştırmaktadır.</p> <p>XBRL zaman ve mekan sınırlamalarını ortadan kaldırarak herhangi bir yerden bilgilere erişimi sağlamaktadır.</p> <p>XBRL birden fazla veri girişi ile ortaya çıkabilecek hataları engelleyecek otomatikleştirmeyi sağlamaktadır.</p> <p>XBRL bireysel tercihlere uygulanabilecek esnekliktedir.</p>	<p>XBRL, muhasebe standardı veya bu standartları değiştiren bir uygulama değildir.</p> <p>XBRL raporlananları değiştirmemekte, mevcut bilgilerde herhangi bir değişiklik yapmamaktadır.</p> <p>XBRL sadece Amerika merkezli bir çalışma değil uluslararası etkileri ve temeli olan bir çalışmadır.</p> <p>XBRL bütün muhasebe problemlerini çözebilecek bir yapıya sahip değildir.</p> <p>XBRL özel bir teknoloji değildir. Lisansız olarak kullanılabilen kamuya açık bir programlama dilidir.</p>

(**Kaynak:** Price Water House Coopers, Trusted an Efficient Financial Reporting, <http://www.xbrl.org/resourcecenter/whitepapers.asp?sid=21>)

⁵ Jane Kennedy, Frank Hodge, **Will a New Technology Give Financial Analysts X-Ray Vision?**, <http://www.xbrl.org/resourcecenter/demos.asp?sid=21>

⁶ D.M.Swagerman, D.A.Wassenaar, M. Van Elk, **Application of XBRL for Financial Reporting:-Conditions for Success**, <http://www.bham.ac.uk/EAA/ecais/2001papaer4.pdf>

⁷ **Gelişen Diller ve XML**, <http://www.webislem.net/okul/html/html142.htm>

2. XBRL’NİN TEKNİK YAPISI

XBRL farklı bileşen ve dokümanlar içeren kompleks bir yapıya sahiptir. XBRL’nin raporlama işlemlerinde kullanımının anlaşılabilmesi için gereken en önemli dokümanlar aşağıdaki gibidir:

- XBRL spesifikasyonları,
- XBRL sınıflandırma sistemleri (taksonomileri),
- XBRL örnek dokümanları,
- Biçem (stil) şablonları (Style Sheet)⁸.

2.1. XBRL Spesifikasyonları

Teknik olarak spesifikasyon, finansal terimlerin XBRL dilinde nasıl tanımlandığını anlatan bir dokümandır. XBRL spesifikasyonları; ticari raporlama bilgilerinin oluşturulması, karşılaştırılması ve transferini standart ve daha kolay hale getirmektedir⁹.

XBRL, XML’de olduğu gibi dokümanları işaretlemek için etiketler kullanır. Etiketler; dokümanın yapısı, elektronik transfer ve sunum biçimleri için talimatlar sağlamak amacı ile kullanılır. Etiketler olmaksızın dokümanın bir yapısı olmayacak, program veriyi anlamayacak veya ne yapacağını bilemeyecektir¹⁰.

XBRL finansal raporlama standartlarını kullanarak, finansal raporların, interneti de içeren yazılım ve teknolojiler arasında transfer edilmesini sağlamaktadır. XBRL kullanımı; yazılım satıcılarına, programcılara ve son kullanıcılara finansal rapor bilgilerini oluşturma, değiştirme ve karşılaştırma olanağını sağlamaktadır¹¹.

Herhangi bir şirkette birbiri ile uyumlu çalışan spesifikasyonlar yoksa, finansal raporların oluşturulması için kullanılacak verilerin tekrar tekrar hazırlanması gerekmektedir. Bu yüzden muhasebe alanının görevi, herkesin kullanacağı bir spesifikasyonun oluşturulmasıdır. Böylece, her endüstri dalı için ihtiyaçları karşılayacak spesifikasyonlar mevcut olacak ve oluşturulan tüm spesifikasyonlar benzer sistemlerle kullanılacaktır. Böylece her yazılım türünde finansal bilgilerin analizi, transferi, farklı formatlarda yayınlanması ve hazırlanması için standart bir metod oluşturulabilecektir¹².

2.2. XBRL Sınıflandırma Sistemleri (Taksonomleri)

XBRL sınıflandırma sistemleri, her bir ticari raporlama bilgisinin standart bir biçimde nasıl tanımlanacağını ifade ederler. XBRL sınıflandırma

⁸ Gerald D. Trites, CICA, **Audit&Control Implications of XBRL**, http://www.cica.ca/multimedia/Download_Library/Standards/Studies/English/CICA-XBRL-0502-e.pdf

⁹ Software AG-Türkiye, **XBRL**, <http://www.softwareag.com/turkiye/news/xbrl2.htm>

¹⁰ Arthur S. Feldman, **Breaking the Language Barrier with XBRL**, <http://www.creativesolutions.thomson.com/products/white-papers/XBRL.pdf>

¹¹ Software AG, **XBRL-Understanding The XML Standard For Business Reporting And Finance**, <http://www.xbrl.org/resourcecenter/index.asp?sid=22>

¹² AICPA, **a.g.e.**

sistemi, muhasebe raporlarının içeriğini standart bir biçimde tanımlar ve sınıflandırır¹³. Finansal raporlardaki veriler kullanılan sınıflandırma sistemleri ile tarif edilmektedir. Bu sınıflandırma sistemleri, genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri, düzenleyici otoriteler ile finansal raporları dosyalamada kullanılan formlar gibi ayrıntılı kuralları tanımlamak için geliştirilmiştir. XBRL standartları, bilgi teknolojileri ve muhasebe standartları arasında bağlantı sağlamaktadır. Çünkü XBRL sınıflandırma sistemi, genel kabul görmüş muhasebe ilkelerinin XML dokümanı haline çevrilmesidir¹⁴. Kısaca sınıflandırma sistemi, raporlanacak finansal bilgilerin nasıl etiketleneceğini göstermektedir. Veri etiketleri, bilginin içerik ve yapısını belirtmektedir. Sınıflandırma sistemi ise, finansal raporlama içeriği, matematiksel ve tanımsal ilişkiler, birçok dilde metin işaretleri, yetkili literatüre referanslar ve kullanıcının her bir içeriği nasıl görüntüleyeceğine dair bilgiler iermektedir¹⁵.

XBRL sınıflandırma sistemi, XBRL dokümanında referans olarak kullanılabilir yeni unsurlar tanımlayan bir XML şemasıdır. Finansal bilginin anlamı sınıflandırma sisteminde tarif edilmiştir ve XBRL dokümanına girilen değerler etiketlerle gösterilmektedir. Bu etiketler, verilerin herhangi bir bilgisayardan uygulama ile herhangi bir biçimde kullanımını mümkün kılmaktadır. XBRL dokümanı şeklinde saklanmış finansal veriler okunabilir, işlenebilir bir bilgisayara, platforma ve uygulamaya aktarılabilir.

Sınıflandırma sisteminin amacı, ticari ve endüstriyel şirketlerin finansal raporlama amaçlarını kapsayan birbirine uygun dokümanlar oluşturmaları için bir sistem sağlamaktır. Ek olarak XBRL özellikleri ile uyumlu sınıflandırma sistemlerinin, belirli endüstri ve kuruluş tiplerinin ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde oluşturulması gerekmektedir. Ayrıca şirketler uyguladıkları genel kabul görmüş muhasebe ilkelerini temel alan kendi özel sınıflandırma sistemlerini tanımlama imkanına da sahiptirler¹⁶.

Sınıflandırma sistemleri, IAS (International Accounting Standards-Uluslararası Muhasebe Standartları) gibi global standartlar olabileceği gibi, endüstriye veya şirkete özel standartlar da olabilir. Yayınlanmış sınıflandırma sistemleri kullanılabilir veya özel sınıflandırma sistemleri oluşturulabilir. Bir XBRL raporu; seçilen sınıflandırma sistemlerine veriler haritalanarak üretilebilir ve kullanılan sınıflandırma sistemine referans verilmesi ile hazırlanan doküman yayınlanabilir¹⁷.

Sınıflandırma sistemlerini kimin geliştireceği konusuna gelince; programcılar, XBRL sınıflandırma sistemini ve örnek dokümanı oluşturacak

¹³ Software AG, **XBRL-Understanding The XML Standard For Business Reporting And Finance, a.g.e.**

¹⁴ Gerald D. Trites, CICA, **a.g.e.**

¹⁵ George Southwell, **Global Alliances and Changes in Financial Reporting: How Can XBRL Help?**, <http://web.bryant.edu/~xbrl/XBRL%20Competition%202005%20-%20BGSU%20Submission.pdf>

¹⁶ D.M.Swagerman, D.A.Wassenaar, M. Van Elk, **a.g.e.**

¹⁷ Semansys Technologies, **Semansys XBRL Composer**, http://www.semansys.com/PDF/Semansys_XBRL_Composer_Flyer.Pdf

araçları yaparlar; ticari birliktişiler de bu araçları kullanarak sınıflandırma sistemini ve örnek doküman olan XBRL dosyalarını meydana getirirler¹⁸.

2.3. XBRL Örnek Dokümanı

Örnek dokümanlar, kullanılan sınıflandırma sisteminde bulunan içeriğe göre etiketlenmiş veri unsurlarının toplamıdır. Sınıflandırma sistemi, unsurları tarif etmekte ve örnek dokümanda bu unsurların miktarını veya ayrıntılarını içermektedir. Örnek dokümanlar, bir veya birkaç sınıflandırma sistemi etiketi ile finansal verilerin sunumu için kullanılmaktadır. Örneğin, bir örnek doküman herhangi bir şirketin yıllık raporu veya defter-i kebirini içerebilir.

Örnek doküman iç, dış raporlama ve düzenleyici dosyalama için dijital finansal bilgi oluşturmaktadır. Çünkü XBRL verilerin bilgisayar programları tarafından direkt olarak okunmasına, kullanıcı tarafından değiştirilmesine ve çeşitli biçimlerde çıktıya dönüştürülmesine izin vermektedir. Örnek doküman, raporların web tarayıcısı ya da pdf dosyasından baskılı dokümanlara dönüştürülmesini sağlayan stil şablonlarını da içerebilir¹⁹.

2.4. Stil Şablonları (Style Sheet)

XBRL okunabilir raporlar üreten örnek dokümanlar, açıklayıcı etiketler ve verilerin toplamıdır. Eğer şirket baskılı finansal raporlar hazırlamak isterse örnek doküman yeterli olmayacaktır. Çünkü örnek doküman finansal rapor gibi görünmemektedir. XBRL görüneni elde etmek için tasarlanmamıştır. XBRL verilerin güvenli ve birbirini tutan şekilde sistemler arasında taşınabilmesi için tasarlanmıştır. Finansal raporlar gibi raporlar, CSS (Cascading Style Sheets), XSL (Extensible Stylesheet Language) gibi stil şablonları veya diğer teknolojilerin kullanımı ile meydana getirilir. Finansal raporların HTML veya diğer sunum biçimlerinde eldesi için, örnek dokümandaki verilere gerekli sunum unsurları eklenmelidir²⁰. Bu sunum unsurlarının ilave edilmesi ile aynı verilerden yatırımcıların oluşturacağı sanal bir rapor ya da gerçek faaliyet raporu türetilmektedir.

3. XBRL'DE RAPORLAMA

XBRL'nin veri doğasını belirleyen XML etiketleri kullanımı ile verinin hazır şekilde görüntülenmesi ve elde edilmesi sağlanmaktadır. XBRL uygulamasında birinci aşama, bir sınıflandırma sisteminin seçimidir. Sınıflandırma sistemi seçildikten sonra unsurların dosyalama sistemine etiketlenmesi gerekir. Böylece unsurlar tanımlanmış ve belirtilmiş olur. Birçok yazılım, XBRL etiketlemesini otomatik olarak gerçekleştirmektedir. Bu yazılımlar, unsurların belirlenen sınıflandırma sistemine göre

¹⁸ Kurt Ramin, **XBRL as a New Language for Business and Intangibles Reporting**, http://www.euintangibles.net/library/localfiles/WP4/4.12_Ramin_2002.pdf

¹⁹ Ryan Youngwon Shin, **XBRL, Financial Reporting, and Auditing**, <http://www.nysscpa.org/cpapjournal/2003/1203/dept/d126103.htm>

²⁰ Gerald D. Trites, CICA, **a.g.e.**

etiketlenmesini sağlar. Böylece sistem tarafından örnek doküman direkt olarak oluşturulabilir. Eğer yazılım XBRL destekli değilse, veriler manuel olarak etiketlenmeli, kaydedilmeli ve örnek doküman oluşturulmalıdır.

XBRL kullanılarak hazırlanan raporlar; kullanıcılar için hazırlanan finansal raporlar muhasebecilerin raporlarındaki gibi finansal tablo dipnotlarını içeren yazılı finansal raporların dijital versiyonudur. XBRL ile dokümanlar etkin şekilde hazırlanabilir, güvenli transfer yapılabilir, daha kolay yayınlanır, hızlı analiz edilir ve yatırımcılar tarafından basitçe tekrar elde edilebilir.

Mevcut durumda MS, XBRL uygulamaları için 2003 Office programı tabanında çalıştırılabilecek XBRL araçları sunmaktadır. Bu araç ile gerekli sınıflandırma sistemi oluşturulduktan ya da transfer edildikten sonra herhangi bir finansal rapora yönelik analizlerin yapılma imkanı mevcuttur. XBRL araç çubuğu bilgisayara kayıt edildikten sonra Excel dokümanı içerisinde yer alacaktır. Bu araç çubuğu ile; farklı sınıflandırma sistemleri kullanılabilir, hazırlanan doküman yayınlanabilir ve analizler yapılabilir. Ayrıca farklı kaynaklardan elde edilmiş dokümanların karşılaştırılması ve oran analizlerinin yapılması da mmkündür²¹.

4. XBRL'NİN FAYDALARI

XBRL'nin faydalarını; genel anlamda sağlayacağı faydalar ve finansal verileri kullanan çıkar gruplarına sağlayacağı faydalar olmak üzere iki grupta inceleme mümkündür.

4.1. Genel Faydalar

XBRL kullanımı, finansal bilgilerin birden fazla girilmesini engeller, verinin hatalı giriş riskini azaltır, farklı formatlar (yazılı finansal raporlar, şirket web sayfası için HTML dokümanı, kredi raporları gibi biçimler) için manuel bilgi anahtarlaması ihtiyacını ortadan kaldırır. Bu suretle yatırımcı ve analistlere ulaştırılacak finansal bilgileri hazırlama ve dağıtım maliyetleri azalmaktadır. XBRL, şirketin mevcut muhasebe standartları dahilinde normalde açıkladığı bilgilerden daha fazla herhangi ek bilgileri açıklamasını istememektedir. Ayrıca mevcut muhasebe standartlarında da herhangi bir değişiklik gerektirmemektedir.

XBRL, farklı biçimlerdeki finansal raporların hazırlanması işlemlerinin etkinliği ve bu raporlardaki özel, detaylı bilgilerin güvenli olarak eldesi ile ilgili iki önemli problemi zmemektedir.

Birinci problem, şirketlerin yazılı finansal raporlar, web sayfası ve dosyalama gibi raporları hazırlamaları için bilgileri birden fazla girmesidir. XBRL ile bilgi bir kere girilecektir ve aynı bilgi baskılı finansal rapora, web sayfası için HTML dokümanına, XML dosyasına ya da bankacılık veya diğer düzenleyici raporlar gibi özel raporlama biçimlerine dönüştürülecektir.

²¹ Jeffrey W. Naumann, **The Microsoft Office Tool for XBRL Benefits All Financial Reporting Participants**, <http://www.aicpa.org/pubs/jofa/may2004/naumann.htm#Exhibit%2010>

İkinci problem ise, finansal raporlardan özel-detaylı bir bilginin bulunması işleminin manuel bir işlem olmasıdır. Örneğin bir şirket bir bilgisayara “1999 yılı amortisman giderlerini al” diyemez. Eğer finansal raporlar XBRL kullanılarak hazırlanırsa, bilgisayar programı bu rapordaki istenen her bilgi parçasını kolayca çıkartabilecektir²².

Genel anlamda XBRL'nin finansal raporlama alanına sağlayacağı faydalar maddeler halinde sıralanırsa:

- XML tabanlı bir dil olmasından dolayı finansal rapor üreticileri ihtiyaç duyduğu verileri etiketleyebilmekte veya kullandığı sınıflandırma sistemine ilaveler yaparak uygulama genişliğini artırabilmektedir,
- Farklı muhasebe standartlarında hazırlanmış finansal raporların birbirine uygun hale getirilmesi için yeniden yazılması gereksinimini ortadan kaldırmaktadır,
- Bağımsız bir programdır. Herhangi bir bilgisayarda herhangi bir işletim sistemi ile kullanılabilir,
- XBRL kullanan kuruluşlar kendi istediklerinden daha fazla bilgiyi raporlamak ve mevcut muhasebe standartlarında değişiklik yapmak zorunda değillerdir. XBRL, raporların mevcut standartlara uygun hale getirilmesine yardımcı olmaktadır,
- XBRL, finansal bilginin daha hızlı ve doğru elde edilmesini sağlamaktadır²³,
- XBRL, raporlama işlemlerini otomatikleştirmeye olanak vermekte, yeni raporlama sistem ve standartlarına uyarlanabilmekte ve raporlama biçimlerinde esneklik sağlamaktadır²⁴,
- XBRL kullanımı, veri toplama işlemlerini kolaylaştırır ve otomatikleştirir. Bu da, bilgilerin birleştirilmesi işlemlerinin daha zamanlı ve düşük maliyetli olmasını sağlar,
- XBRL yetkili referanslar, tanımlamalar ve tariflerle veri unsurları arasında linkler sağlayarak organizasyonların raporlanan bilgileri daha açık iletmesini sağlar²⁵,
- XBRL, dahili bilgi sistemlerinin daha hızlı ve ucuza entegre olmasını sağlar²⁶,
- XBRL ile farklı muhasebe standartlarına göre raporlamanın daha kolay olmasından dolayı farklı muhasebe standartlarının birbirine yaklaşması sağlanabilir²⁷,

²² AICPA, **a.g.e.**

²³ D.M.Swagerman, D.A.Wassenaar, M. Van Elk, **a.g.e.**

²⁴ Semansys Technologies, **a.g.e.**

²⁵ Gerald D. Trites, **a.g.e.**

²⁶ Software AG-Türkiye, **Extensible Business Reporting Language (XBRL)**, <http://www.softwareag.com/turkiye/news/xbrl.htm>

²⁷ Zachary Coffin, **The Top Ten Effects of XBRL: The Future of Internet Reporting**, <http://forum.europa.eu.int/irc/dsis/acstat/info/data/en/TopTenEffectsofXBRL-2001-zcoffin1.pdf>

- Rapor üretim ve dağıtım maliyeti yanında verilerin girişi esnasında meydana gelen insan hatalarını ortadan kaldırarak raporlama işleminin etkenliğini artırmaktadır,
- Verilerin daha etkili dağıtımı ile daha fazla kullanıcıya ulaşılarak firmanın şeffaflığının artırılması mümkündür,
- XBRL ile finansal olmayan bilgiler de finansal bilgiler gibi kolaylıkla yasal raporlama içerisinde yer alabilir²⁸. Bu da yatırımcılara, farklı firmaların maddi olmayan varlık kullanımlarını karşılaştırma olanağı sağlar,
- Analistler ve finansal raporların diğer kullanıcıları finansal raporların bütünündeki önemli bilgi ve özelliklere yönelmekte; dipnotlarda açıklanan bilgilere daha az dikkat etmektedirler. Bundan dolayı, kullanıcılar finansal raporları PDF gibi araştırma imkanı olmayan geleneksel yollarla okudukları zaman, veriler arasındaki ilişkileri belirlemede başarısız olabilir ya da gözden kaçırebilirler. Ancak araştırma yapılabilir format olan XBRL ile kullanıcı, açıklanmış ve belirtilmiş bilgilerle ilişkili bilgileri eş zamanlı olarak görebilir. Böylece araştırma çalışmaları azalır. XBRL; karşılaştırma yapılmasını kolaylaştırarak ve bütünlük sağlayarak iki tip bilginin birlikte sunulması ve araştırmaların daha amaca yönelik olmasını sağlamaktadır. Bu da kullanıcıların bilgi arayışındaki ihmalleri ve hataları azaltarak açıklamaları daha şeffaf hale getirme potansiyeline sahiptir²⁹,
- XBRL ile finansal veri hazırlama işlemlerinin hızı ve etkinliği artacaktır bu da alınan kararların daha etkin olmasını sağlayarak iç etkinliğin artmasına yardımcı olmaktadır³⁰,
- XBRL, farklı ülke kullanıcılarının başka bir ülkedeki firmanın finansal bilgilerini kendi ülkesinin genel kabul görmüş muhasebe standardında ve/veya dilinde elde etmesini sađlar³¹,
- XBRL kullanımı ile veriler farklı sistemler arasında yeniden anahtarlanmadan taşınabileceği için farklı kaynaklardan veri toplama işlemlerindeki hatalar ortadan kalkmaktadır³².

4.2. XBRL'nin Çıkar Gruplarına Faydaları

XBRL kullanıcılara finansal rapor bilgilerinin analiz edilmesi, transferi, yayınlanması ve hazırlanmaları konusunda standart metod sağlayarak, finansal bilgi tedarik zincirinin her üyesine faydalı olmaktadır. XBRL'nin yaygın şekilde kullanımı durumunda finansal bilgi tedarik zinciri aşağdaki gibi olacaktır:

²⁸ Mike Willes, **Corporate Reporting Enters the Information Age**, <http://www.cato.org/pubs/regulation/regv26n3/v26n3-13.pdf>

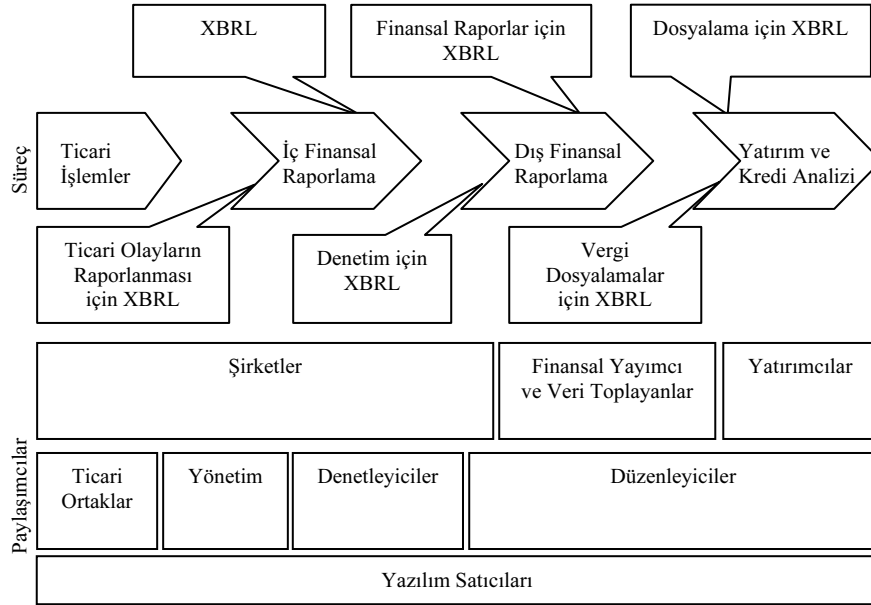
²⁹ Jane Kennedy, Frank Hodge, **a.g.e.**

³⁰ Paul Horgan, Anthony Graziano, **The Internet and Financial Reporting**, http://articles.findarticles.com/p/articles/mi_m0BJK/is_7_12/ai_75958563/pg_2

³¹ Arthur S. Feldman, **a.g.e.**

³² **Report Production With XBRL**, <http://www.kpmg.com/xbrl/poduce.asp>

Şekil 1: Finansal Bilgi Tedarik Zinciri ve XBRL



XBRL kullanımı ile; yönetim, yatırımcı, düzenleyiciler ve diğer çıkar grupları, organizasyon içerisinde veya şirketler arasında bilgilerin paylaşılması sürecinde önemli faydalar elde edeceklerdir³³. XBRL'nin çıkar gruplarına sunduğu fırsatlar ayrıntılı olarak aşağıdaki gibidir:

4.2.1. Firmalar

XBRL kullanımının firmalara sağlayacağı faydalar:

- Rapor hazırlama işlemlerinin daha hızlı ve etkin olmasını sağlamaktadır,
- Finansal verilerin doğruluğu ve güvenilirliğinde artış sağlamaktadır,
- Verilerin hazırlanması, toplanması gibi işlemlerdeki azalmadan dolayı; analiz, karar verme ve öngörü işlemleri üzerinde daha fazla odaklanma ve daha etkili kararlar alabilme imkanı vermektedir,
- İnternetin daha etkin kullanımı ve daha şeffaf bilgi sağlanması sonucunda daha fazla yatırımcıya ulaşabilme olanağı vermektedir,
- Vergi ve diğer düzenleyici raporlama işlemlerinde maliyet azalması ve işlemlerin basitleşmesini sağlamaktadır³⁴,

³³ How Does This Impact me?, http://www.xbrlforearningsreleases.com/how_page2.shtml

³⁴ Company Reporting and XBRL, <http://www.xbrl.org/Companies/>

– XBRL, farklı dillerde raporlama yapmak isteyen firmalar için gerekli dil etiketlerinin ilavesi ile raporların her dil için ayrı ayrı hazırlanması işlemlerini ortadan kaldırmaktadır,

– Firmalar iç ve dış finansal raporlar hazırlarken veriler sadece bir kere girilerek istenilen çıktı haline dönüştürülebilmektedir (yazılı belge, HTML dokümanı, düzenleyici dosyalama, yıllık raporlar v.b.). Böylece birden fazla veri girişini içeren manuel işlemlerin ortadan kaldırılmasını sağlamaktadır³⁵.

4.2.2. Düzenleyiciler ve Devlet

Raporlamada XBRL kullanımı ile düzenleyici ve diğer otoritelerin elde edeceği faydalar:

– XBRL'nin veri tipi ve yapısının onaylanması desteği sonucunda dosyalamada meydana gelen hatalar otomatik ve hızlı şekilde belirlenerek elde edilen verilerin doğru olması sağlanmaktadır,

– Veriler daha hızlı, etken ve doğru olarak analiz edilebilmekte ve karşılaştırılabilmektedir,

– Rutin görevlerin otomatikleştirilmesi sonucunda rapor hazırlama maliyetleri azalmaktadır³⁶,

– Veriler; standart, kesin ve tekrar kullanılabilir veri tanımlamaları ile zamanında toplanabilmektedir,

– XBRL tabanlı uygulamaların belirli bir sınıflandırma sisteminden bağımsız olarak geliştirilebilmesi sonucunda hızla değişen fırsat ve şartlara raporlama gereksinimleri uyarlanabilmektedir,

– Daha kesin veriler, analist ve yatırımcılara ulaştırılabilmekte ve verilerin analizi için daha fazla zaman sağlanmaktadır,

– XBRL kullanımı oran analizlerine yeni boyutlar eklemektedir³⁷,

– Dosyalama yapanlar ve vergi otoriteleri için artan otomasyonla maliyet ve işlem miktarları azalmaktadır,

– Bir finansal raporda belirli değerleri bulmak için birçok raporun okunması yerine istenen bilginin bulunmasında etiketlenmiş verilerle hızlı şekilde bilgiye ulaşmayı sağlar³⁸.

4.2.3. Borsalara Faydaları

– Firma bilgilerin toplanması işlemleri daha etken, karşılaştırılabilir ve güvenilir hale getirir.

– Yatırımcılar ve ilgili birimlere iletilecek verilerin içeriği ve rekabet değerlerinde artış sağlar,

³⁵ Arthur S. Feldman, **a.g.e.**

³⁶ **Regulators and XBRL**, <http://www.xbrl.org/Regulators/>

³⁷ Arthur S. Feldman, **a.g.e.**

³⁸ Gerald D. Trites, **a.g.e.**

- Pazar hakkındaki bilginin şeffaflık ve etkenliğinde artış sağlar³⁹,
- XBRL iç ve dış bilgiler için uluslararası kabul edilmiş bir format sunarak verilerin toplanması ve dağıtılması maliyetlerini azaltır,
- XBRL şirketler, borsalar, düzenleyiciler ve analistler tarafından paylaşılacak genel veri tanımlamaları sunar. Bu da, şirketlerin uluslararası konum kazanmalarını sağlar,
- Borsalar farklı talepleri bulunan firma ve gruplar için farklı raporlamalar yapma yetenekleri kazanırlar.

4.2.4. Analist ve Yatırımcılar

XBRL'nin analist ve yatırımcılara sağlayacağı faydalar:

- XBRL'nin raporlamada kullanımının yaygın hale gelmesi, analist ve yatırımcıların özel şirket sistemleri ya da web sitelerinden direkt olarak karşılaştırılabilir bilgiler toplamalarını sağlar,
- XBRL kullanımı ile, daha zamanında, doğru, karşılaştırılabilir, tutarlı ve şeffaf raporlama yapılması kolaylaştırılır⁴⁰,
- Varolan finansal rapor bilgilerinin kullanılabilirliği ve dağıtımını artmaktadır,
- Otomatikleştirilmiş analiz, bir biçimden diğer biçime finansal verilerin transferi işlemlerini azaltarak analiz için istenen biçimde bilgilerin elde edilebilmesi sağlanabilmektedir⁴¹,
- Yatırımcı, elde ettiği bilgilerin genel bir standarda dayanmasından dolayı farklı şirketlerin bilgilerini yeniden yüklemeye gerek kalmadan karşılaştırarak analiz edebilmektedir⁴².

4.2.5. Bankalar ve Kredi Kuruluşları

XBRL kullanımının banka ve kredi kuruluşlarına sağlayacağı faydalar:

- Özel şirket sistemleri ya da web sitelerinden direkt olarak karşılaştırılabilir bilgiler toplanabilir,
- Otomatikleştirilmiş raporlama işlemleri ile verilere daha hızlı ve güvenilir ulaşma imkanı sağlar,
- Veri işleme sürecinin maliyetini azaltır,
- Finansal bilgilerin karşılaştırılması ve analizinde daha etken ve güvenilir bir sistem elde edilir,
- Müşteri istekleri daha hızlı cevaplanabilir,

³⁹ **Stock Exchanges and XBRL**, <http://www.xbrl.org/StockExchanges/>

⁴⁰ Gerald D. Trites, **a.g.e.**

⁴¹ AICPA, **a.g.e.**

⁴² Software AG-Türkiye, **Extensible Business Reporting Language (XBRL)**, **a.g.e.**

- Kredi veren kurumlar büyük oranda güncel ve kaliteli bilgilere ihtiyaç duymaktadırlar. XBRL bu tür verilerin elde edilmesini sağlar⁴³,
- XBRL kullanımı ile bankalar verileri otomatik olarak analiz ederek kredi ile ilgili sonuçlara ulaşabilir⁴⁴.

4.2.6. Finansal Veri Şirketleri ve Finansal Yayımcılar

XBRL kullanımının finansal veri şirketleri ve finansal yayımcılara sağlayacağı faydalar:

- Firmaların finansal verilerine standartlaşmış bir yoldan ulaşılabilir,
- Firmaların finansal performansı hakkında daha doğru, açık ve hızlı veri elde edebilir⁴⁵,
- Finansal yayımcı ve veri toplayan grupların, verileri daha düşük maliyetle hızlı bir şekilde toplamaları sonucunda finansal verilere değer ekleme çalışmalarına odaklanabilir⁴⁶,

4.2.7. Muhasebeciler

XBRL kullanımının muhasebecilere sağlayacağı faydalar:

- Firmaların finansal performansı hakkındaki veriler daha hızlı ve güvenilir şekilde elde edilebilir.
- Verilerin analizi için gerekli çalışma ve maliyetleri azaltır,
- Değer ekleyecek çalışmalar ve analizler üzerine odaklanma olanağı sağlar⁴⁷.

4.2.8. Bağımsız Yazılım Satıcıları

Finansal bilgileri yöneten herhangi bir yazılım ürünü, verileri alma ve dağıtma işlemleri için XBRL kullanabilir. XBRL kullanımının yazılım satıcılarına sağlayacağı faydalar:

- XBRL ile uyumlu çalışarak finansal verilerin seçimi, karşılaştırılması ve analizini yapabilecek yazılım üretme,
- XBRL ile uyumlu çalışarak finansal verilerin hazırlanması, yayınlanması ve toplanmasını destekleyen yazılım geliştirme,
- Ticari ve finansal verilerin transferi için bir veri standardı uyarlama çalışmalarına yönelimi artırmaktadır⁴⁸.

⁴³ **Banking, Loan and Credit Management and XBRL**, <http://www.xbrl.org/BankingLoans/>

⁴⁴ Paul Penler, Mark Schnitzer, **Web-Enabled Business Reporting For The Banking Industry**, <http://www.xbrl.org/Business/General/Web-Enabled-Business-Reporting.pdf>

⁴⁵ **Financial Information Companies and XBRL**, <http://www.xbrl.org/FinancialData/>

⁴⁶ Arthur S. Feldman, **a.g.e.**

⁴⁷ **Accountants and XBRL**, <http://www.xbrl.org/SoftwareCompanies/>

⁴⁸ **Software, Systems and IT Companies and XBRL**, <http://www.xbrl.org/SoftwareCompanies/>

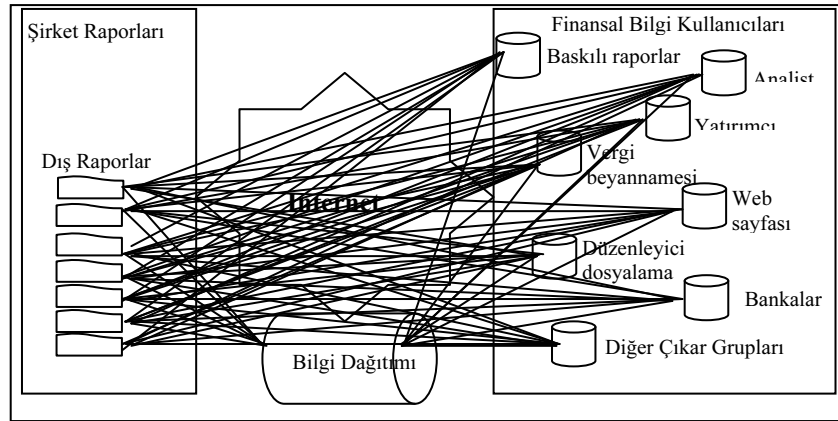
5. İNTERNET TABANLI FİNANSAL RAPORLAMA İLE XBRL’İN KARŞILAŞTIRILMASI

Mevcut internet tabanlı finansal raporlamada her kuruluş finansal verilerini farklı biçim ve standartlar dahilinde yayınlamaktadır. Bu da kuruluşlar arası iletişimde veya finansal bilgi kullanıcıların birden fazla kuruluş arasında kıyaslama yapması durumunda problemlere ve daha fazla zaman harcanmasına neden olmaktadır. Aşağıdaki şekillerde de görüldüğü gibi mevcut durumda şirket raporlarının çıkar gruplarına ulaştırılmasında birden fazla iletişim yer almaktadır. Bu da hem maliyet hem de zaman açısından her iki gruba yükler getirmektedir. Fakat XBRL kullanımı finansal bilgilere ulaşma maliyeti ve zamanını azaltarak kuruluş içi ve dışı daha etkin kararlar alınmasını sağlayacaktır.

Şekil 2’de mevcut finansal raporlama zinciri görülmektedir. Bilgi, firma birimlerinden rapor hazırlama işlemlerine ulaşana kadar bir çok düzenlemeden geçmektedir⁴⁹. Yatırımcı, analist, ve diğer çıkar gruplarının her birine istedikleri bilgilerin internet yoluyla ulaştırılabilmesi için farklı raporlar hazırlanmaktadır. Ayrıca hazırlanan raporlarda yeniden veri girişleri, format değişiklikleri, manuel veri düzeltmeleri ve düzenlemeleri yapılmaktadır⁵⁰.

Şekil 3 XBRL kullanımı ile finansal bilgi tedarik zincirinin basitleştirilmiş halini göstermektedir. Firmalar ticari bilgilerinin çoklu sistem ve kaynaklarla düzenleyebilmektedirler. Bu durumda bilgi akışı daha hızlı ve etkin olmakta, ayrıca düzenleme işlemleri basitleşmektedir. XBRL kullanımı ile raporlar bir kere hazırlanmakta ve her ayrı istek için defalarca kullanılabilir. Böylece ilgili bütün bilgiler doğru ve eş zamanlı olarak bütün çıkar gruplarına ulaştırılabilmektedir.

Şekil 2: Mevcut internet tabanlı finansal raporlama

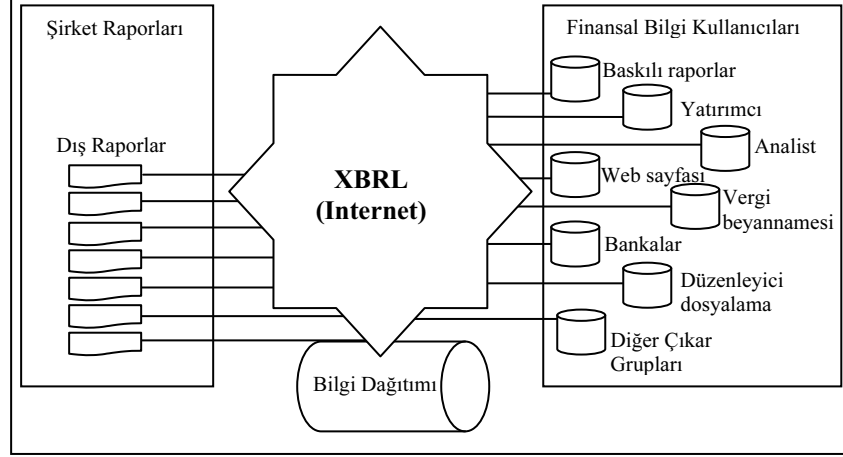


(Kaynak: Kurt Ramin, a.g.e.)

⁴⁹ Kurt Ramin, a.g.e.

⁵⁰ Clinton E. White, **XBRL & XML-related Technologies European Conference on AIS**, www.buec.udel.edu/whitec/xbrl/workshops/ecaismain.ppt

şekil 3: XBRL kullanımı ile finansal raporlama



(Kaynak: Kurt Ramin, a.g.e.)

şekillerde de görüldüğü gibi finansal veriler birden fazla kaynaktan elde edilmekte ve birden fazla amaç için kullanılmaktadır. Firma içerisinde ve dışında; veriler farklı alanlardan toplandığı ve farklı alanlarda kullanıldığı için sürekli farklı sistemler arasında veri alışverişi gerektirmektedir. Verilerin eldesi için ise araştırma, seçme, düzenlenme ve yeniden biçimlendirme işlemleri yapılmaktadır. Bu işlemler manuel, zaman alıcı ve zordur. XBRL kullanımı ile farklı kaynaklar arasındaki iletişim standartlaştırıldığı için verilerin farklı amaçlarla kullanımı kolaylaşmakta, firmalar tek bir veri girişi ile farklı raporlamalar yapabilmektedir. Finansal veri kullanıcıları ise istedikleri verilere bütün dokümanları incelemeyen veya dokümanlarda biçim değişikliği yapmadan ulaşmaktadırlar. Bunun sonucunda da veri eldesi işlemlerinde etkenlik artmaktadır⁵¹.

Mevcut internet tabanlı finansal raporlama ve XBRL kullanımı ile finansal raporlamanın karşılaştırılması özet olarak aşağıdaki tabloda görülmektedir.

⁵¹ Mike Willis, **XBRL: An Emerging Electronic Financial Reporting Language that Empowers Users**, [http://www.pwc.com/extweb/service.nsf/8b9d788097dff3c9852565e00073c0ba/56a68127ae25851085256a260022fbc8/\\$FILE/XBRL-Primer.pdf](http://www.pwc.com/extweb/service.nsf/8b9d788097dff3c9852565e00073c0ba/56a68127ae25851085256a260022fbc8/$FILE/XBRL-Primer.pdf)

Tablo 2: XBRL ile internet tabanlı finansal raporlamanın karşılaştırılması

XBRL ile Finansal Raporlama	İnternet Tabanlı Finansal Raporlama
<p>XBRL’de tek bir veri girişi ile hazırlanan raporlar farklı amaçlarla kullanılacak sunum biçimlerine dönüştürülebilmektedir. Böylece rapor hazırlama maliyetleri azalmaktadır.</p> <p>XBRL kayıtlı bilgilerin birbirleri ile uyumlu ve doğru olmalarını sağlamaktadır. Çünkü sınıflandırma sistemi, verilerin uyumlu olması halinde kaydedilmesini sağlamaktadır</p> <p>Bilgi parçalarına anlam kazandıran etiketlerin kullanılmasından ve veri girişinin sadece bir kere yapılmasından dolayı, raporlarda yapılmak istenen herhangi bir değişiklik sadece sistemin bir bölümünde yapılmakta ve diğer sistemlere otomatik olarak iletilmektedir.</p> <p>XBRL ile finansal raporlar online olarak analiz edilebilmekte ve farklı kaynaklardan elde edilen finansal tablolar karşılaştırılabilmekte ve oran analizleri yapılabilmektedir.</p> <p>XBRL yönetim için gerekli finansal raporların herhangi bir zamanda online olarak hazır olmasını sağlamaktadır.</p>	<p>Farklı amaçlarla kullanılacak raporların istenilen biçimde ve formatta hazırlanması işlemlerinde verilerin tekrar tekrar girilmesi ve biçimlendirilmesi gerekmektedir.</p> <p>Veri kaydı için kullanılan sistemler farklılık arz etmektedir; sistem desteği bulunmadığından veri kayıtlarında hataların belirlenebilmesi için raporların incelenmesi gerekmektedir.</p> <p>Raporlarda herhangi bir değişiklik yapılabilmesi için bilgi sisteminin her bölümünde ayrı ayrı değişiklik yapılması zorunludur. Ayrıca bu değişiklikleri gerçekleştirebilmek için tüm farklı raporlama biçimlerinin tek bir biçime dönüştürülmesi gerekmektedir. Bu da hatalara sebep olmaktadır.</p> <p>Farklı sistemlerdeki kaynaklardan elde edilen finansal bilgileri birleştirmek ve analiz etmek gerektiğinde problemler meydana gelmektedir.</p> <p>Yönetim için gerekli olan tamamlanmış ve doğru bilgiler ancak finansal raporlama işlem aşamaları tamamlandığında hazır olmaktadır.</p>

(Kaynak: D.M.Swagerman, D.A.Wassenaar, M. Van Elk, a.g.e.)

6. XBRL’İN GELECEĞİ

Artık şirketlerin çoğunluğu ilgili gruplara finansal bilgilerini ulaştırmada web sayfalarını kullanmaktadırlar. Piyasadaki ek baskılar, farklı yazılım programları ile çalışan firmaları, yatırımcıların finansal bilgilere daha iyi erişimini sağlayacak yöntemler bulmaya yöneltmektedir. XBRL, özel bilgilerin transferinde benzeşmeyen sistemler için genel bir yol sağlamaktadır. Bu da firmaların sistemlerini yeniden yapılandırmaları zorunluluğunu ortadan kaldırarak dünya genelinde finansal bilgi kullanıcılarına daha etkili yoldan ulaşmalarını sağlayacaktır⁵².

⁵² AICPA, a.g.e.

İleride ihtiyaç duyulacak XBRL sınıflandırma sistemlerinin geliştirilmesi için tüm kullanıcı grupların temsil edildiği standart hazırlama grubu gerekmektedir. Profesyonel muhasebeciler, finansal topluluklar, devlet kuruluşları, yurtiçi vergi hizmetleri müdürlüğü ve düzenleme kuruluşlarının bu grubun içerisinde bulunması başarı için gereklidir.

Grupların, muhasebecilerin ve kuruluşların bu standartlar hakkında uzlaşma içinde olmaları dünya çapında internet tabanlı teknik altyapının oluşumuna katkıda bulunmaktadır. Ayrıca dünya ve endüstri çapında standart kayıt, depolama ve sunum dili için standartlar gereklidir.

Gelecek araştırmaları daha çok özel fonksiyon bölgeleri için sınıflandırma sistemlerinin geliştirilmesi yönünde olacaktır⁵³.

XBRL'nin finansal raporlama alanında kullanımı gelecekte daha da yaygın hale gelecektir. Bu bağlamda, gelecekte XBRL'nin kullanılacağı alanlara ilişkin beklentiler; XBRL'nin vergiler, düzenleyici dosyalamalar için yaygın olarak kullanılacağı ve bu konuda etkin bir literatürün oluşturulacağı ynndedir⁵⁴.

SONUÇ

Hızla artan oranda internet kullanımı firmaların finansal verilerini ilgili gruplara ulaştırmada internetin kullanımını yaygınlaştırmaktadır. Fakat günümüzde mevcut olan internet tabanlı finansal raporlamada firmalar finansal verilerini HTML; PDF, WORD, EXCEL gibi formatlarda yayınlamakta ve kullanılan raporlama biçimlerinde bir standart olmaması finansal bilgi tedarik zincirindeki veri akışını kesintiye uğratmaktadır. Finansal bilgi tedarik zincirindeki her bir paylaşımcı farklı tipteki raporları hazırlayabilmek için verileri tekrar tekrar girmek zorunda kalmakta bu da hatalı veri girişlerine, veri bütünlüğünde bozulmalara ve zaman kayıplarına yol açmaktadır. Ayrıca finansal bilgi kullanıcılarının istedikleri bilgileri elde etmek için katlandıkları maliyetler yükselmektedir.

Farklı ülkelerde farklı dil ve muhasebe standardına göre finansal raporlama yapılması, bu raporların karşılaştırılmasını engellemektedir. Bütün bu problemlerin zm veri içeriğinin sunum özelliklerinden ayrılmasını sağlayarak verilere anlam kazandıran XBRL'dir. XBRL kullanımı ile hazırlanan finansal raporlar istenilen sunum biçimlerinde finansal bilgi kullanıcılarına ulaştırılabilmektedir. Ayrıca lkeler arasındaki dil ve muhasebe standartları engelini ortadan kaldırarak finansal raporların uluslararası kullanımını sağlamaktadır. Böylece finansal bilgi kullanıcılarının kararlarının etkinliği artmaktadır.

Dünyadaki gelişmelere bakarsak; řu anda Edgar Online, MS, Morgan Stanley, Reuters ve Daimler Chrysler gibi seçkin kuruluşlar

⁵³ D.M.Swagerman, D.A.Wassenaar, M. Van Elk, a.g.e.

⁵⁴ IFAC, **XBRL: Moving Toward a Common Language for Financial Reporting**, <http://www.ifac.org/Library/ArticleFiles/xbrl.doc>

bilgilerini XBRL ile yayınlamaya başlamışlardır. Amerika, İngiltere, Almanya, Avustralya,, Japonya, Kore, İspanya, Hollanda, Singapur, Tayvan gibi birçok ülke XBRL uygulamaları için kendi ülkelerinde kurmuş oldukları komisyonlarla sınıflandırma sistemi hazırlama projelerini yürütmektedirler.

Amerika’da SEC (Securities and Exchange Commission-Menkuller ve Borsa Komisyonu) 26 Nisan 2005’te teknoloji gelişimi ve finansal raporların analizinde sağlayacağı yararlarından dolayı, finansal raporların XBRL kullanımı ile hazırlanmasına yönelik gönüllü katılımın olacağı bir program başlattığını bildirmiştir. Yine Amerika’da FDIC (Federal Deposit Insurance Corporation- Federal Mevduat Sigorta Kurumu) dönemsel banka raporlarının XBRL kullanımı ile hazırlanmasına yönelik proje üzerinde çalışmaktadır. İngiltere’de devlet, 2006 yılında kurumlar vergisi bildirimlerinin XBRL kullanımı ile hazırlanmasını sağlayacak bir planlama içerisinde olduklarını açıklamıştır.

Tüm dünyadaki bu eğilim göz önüne alındığında XBRL’nin finansal bilgi tedarik zinciri paylaşımcılarına hızlı, doğru, güvenilir ve zamanında bilgi verilmesi konusunda ortak bir platform oluşturulduğu görülmektedir. Bu yeni gelişimin ülkemizde de takip edilebilmesi için XBRL ile ilgili çalışmalara başlanması gerekmektedir. Öncelikle ilgili kurumların XBRL hakkında bilgilendirilmeleri gerekmektedir. XBRL ile ilgili çalışmaların başlangıç noktası olan, kullandığımız muhasebe standartları dahilinde gerekli XBRL sınıflandırma sistemini oluşturacak çalışma komisyonlarının oluşturulması gerekmektedir. Böylece dünyada görülen finansal raporlama eğiliminin ülkemizde de uygulanması için ilk adım atılmış olacaktır.

KAYNAKÇA

1. **Accountants and XBRL**, <http://www.xbrl.org/SoftwareCompanies/>, Erişim Tarihi: 15.04.2005
2. AICPA, **What is XBRL?**, <http://www.aicpa.org/innovation/baas/xbrl/homepage.asp>, Erişim Tarihi: 14.05.2004
3. **Banking, Loan and Credit Management and XBRL**, <http://www.xbrl.org/BankingLoans/>, Erişim Tarihi: 15.04.2005
4. Barbour, Jeff, **XBRL: Implications for the Accounting Industry**, <http://www.uncg.edu/bae/acc/Student%20Journal/Barbour.pdf>, Erişim Tarihi: 28.05.2004
5. Coffin, Zachary, **The Top Ten Effects of XBRL: The Future of Internet Reporting**, <http://forum.europa.eu.int/irc/dsis/acccstat/info/data/en/TopTenEffectsofXBRL-2001-zcoffin1.pdf>, Erişim Tarihi: 04.05.2004
6. **Company Reporting and XBRL**, <http://www.xbrl.org/Companies/>, Erişim Tarihi: 15.04.2005

7. Feldman, Arthur S., **Breaking the Language Barrier with XBRL**, <http://www.creativesolutions.thomson.com/products/white-papers/XBRL.pdf>, Erişim Tarihi: 24.05.2004
8. **Financial Executives Internotional XBRL**, http://www.fei.org/canada/position-papers/XBRL_2004.pdf, Erişim Tarihi: 21.05.2004
9. **Financial Information Companies and XBRL**, <http://www.xbrl.org/FinancialData/>, Erişim Tarihi: 15.04.2005
10. **Gelişen Diller ve XML**, <http://www.webislem.net/okul/html/html142.htm>, Erişim Tarihi: 14.07.2004
11. Horgan, Paul, Anthony Graziano, **The Internet and Financial Reporting**, http://articles.findarticles.com/p/articles/mi_m0BJK/is_7_12/ai_75958563/pg_2, Erişim Tarihi: 02.06.2004
12. **How Does This Impact me?**, http://www.xbrlforearningsreleases.com/how_page2.shtml, Erişim Tarihi: 18.04.2004
13. IFAC, **XBRL: Moving Toward A Common Language For Financial Reporting**, <http://www.ifac.org/library/articlefiles/xbrl.doc>, Erişim Tarihi: 28.05.2004
14. Kennedy, Jane, Frank Hodge, **Will a New Technology Give Financial Analysts X-Ray Vision?**, <http://www.xbrl.org/resourcecenter/demos.asp?sid=21>, Erişim Tarihi: 14.05.2004
15. Naumann, Jeffrey W., **The Microsoft Office Tool for XBRL Benefits All Financial Reporting Participants**, <http://www.aicpa.org/pubs/jofa/may2004/naumann.htm#Exhibit%2010>, Erişim Tarihi: 02.06.2004
16. Penler, Paul, Mark Schnitzer, **Web-Enabled Business Reporting For The Banking Industry**, <http://www.xbrl.org/Business/General/Web-Enabled-Business-Reporting.pdf>, Erişim Tarihi: 22.04.2004
17. Price Water House Coopers, **Trusted an Efficient Financial Reporting**, <http://www.xbrl.org/resourcecenter/whitepapers.asp?sid=21>, Erişim Tarihi: 20.04.2004
18. Ramin, Kurt, **XBRL as a New Language for Business and Intangibles Reporting**, http://www.euintangibles.net/library/localfiles/WP4/4.12_Ramin_2002.pdf, Erişim Tarihi: 02.06.2004
19. **Regulators and XBRL**, <http://www.xbrl.org/Regulators/>, Erişim Tarihi: 15.04.2005
20. **Report Production With XBRL**, <http://www.kpmg.com/xbrl/poduce.asp>, Erişim Tarihi: 14.04.2004
21. Semansys Technologies, **Semansys XBRL Composer**, http://www.semansys.com/PDF/Semansys_XBRL_Composer_Flyer.Pdf, Erişim Tarihi: 24.05.2004
22. Shin, Ryan Youngwon, **XBRL, Financial Reporting, and Auditing**,

23. <http://www.nysscpa.org/cpajournal/2003/1203/dept/d126103.htm>, Erişim Tarihi: 28.05.2004
24. Software AG, **Software AG's Suite For XBRL**, http://www.softwareag.com/corporat/products/webservices/FS_XBRL.pdf, Erişim Tarihi: 16.05.2004
25. Software AG, **XBRL-Understanding The XML Standard For Business Reporting And Finance**, <http://www.xbrl.org/resourcecenter/index.asp?sid=22>, Erişim Tarihi: 15.04.2004
26. Software AG-Türkiye, **Extensible Business Reporting Language (XBRL)**, <http://www.softwareag.com/turkiye/news/xbrl.htm>, Erişim Tarihi: 10.05.2004
27. Software AG-Türkiye, **XBRL**, <http://www.softwareag.com/turkiye/news/xbrl2.htm>, Erişim Tarihi: 05.04.2004
28. **Software, Systems and IT Companies and XBRL**, <http://www.xbrl.org/SoftwareCompanies/>, Erişim Tarihi: 15.04.2005
29. Southwell, George, **Global Alliances and Changes in Financial Reporting: How Can XBRL Help?**, <http://web.bryant.edu/~xbrl/XBRL%20Competition%202005%20-%20BGSU%20Submission.pdf>, Erişim Tarihi: 15.04.2005
30. **Stock Exchanges and XBRL**, <http://www.xbrl.org/StockExchanges/>, Erişim Tarihi: 15.04.2005
31. Swagerman, D.M., D.A.Wassenaar, M. Van Elk, **Application of XBRL for Financial Reporting:-Conditions for Success**, <http://www.Bham.ac.uk/EAA/ecais/2001papaer4.pdf>, Erişim Tarihi: 16.03.2004
32. Tries, Gerald D., **The Use of XBRL in Electronic Filing And Disclosure of Information**, <http://www.ais.npic.edu.tw/adb/XBRL-RECOMMENDATION-2003-12-31.pdf>, Erişim Tarihi: 14.05.2004
33. Trites, Gerald D., CICA, **Audit&Control Implications of XBRL**, http://www.cica.ca/multimedia/Download_Library/Standards/Studies/English/CICA-XBRL-0502-e.pdf, Erişim Tarihi: 13.05.2004
34. White, Clinton E., **XBRL & XML-Related Technologies European Conference on AIS**, www.buec.udel.edu/whitec/xbrl/workshops/ecaismain.ppt, Erişim Tarihi: 08.04.2004
35. Willes, Mike, **Corporate Reporting Enters the Information Age**, <http://www.cato.org/pubs/regulation/regv26n3/v26n3-13.pdf>, Erişim Tarihi: 20.04.2004
36. Willis, Mike, **XBRL: An Emerging Electronic Financial Reporting Language that Empowers Users**, [http://www.pwc.com/extweb/service.nsf/8b9d788097dff3c9852565e00073c0ba/56a68127ae25851085256a260022fbc8/\\$FILE/XBRL-Primer.pdf](http://www.pwc.com/extweb/service.nsf/8b9d788097dff3c9852565e00073c0ba/56a68127ae25851085256a260022fbc8/$FILE/XBRL-Primer.pdf), Erişim Tarihi: 18.04.2005